

Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Σχολή Χρηματοοικονομικής και Στατιστικής
Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής
Καθηγητής: Δημήτρης Μαλλιαρόπουλος

Χρήμα και Τράπεζες

Μάρτιος 2026

Σκοπός του μαθήματος:

Η παροχή στους φοιτητές μιας σφαιρικής κατανόησης του ρόλου του χρήματος και των χρηματοπιστωτικών αγορών και ιδρυμάτων στην οικονομία.

Βιβλιογραφία: Οι διαλέξεις βασίζονται σε σειρά σημειώσεων και στο εγχειρίδιο των Saunders and Cornett (S&G): Χρηματοπιστωτικές αγορές και Ιδρύματα, Εκδόσεις Broken Hill.

Αναλυτικό Πρόγραμμα:

1. Ορισμός του χρήματος (σημειώσεις, διαφάνειες)

Ο ρόλος του χρήματος: Αντιπραγματισμός – Διπλή σύμπτωση των αναγκών – εσωτερική αξία χρήματος - παραστατικό χρήμα – χρήμα ως μέσο συναλλαγής – χρήμα ως μέτρο αξίας – χρήμα ως λογιστική μονάδα – Η νομισματική θεωρία του Menger – εμπορευσιμότητα και διαιρετότητα του χρήματος.

Θεωρία του κρατικού χρήματος: Χρήμα από το κράτος ή χρήμα από την αγορά – η ιστορική αναγκαιότητα του χρήματος – Χαρταλισμός (chartalism) – η νομισματική σχολή (currency school) εναντίον τραπεζικής σχολής (banking school).

2. Η δημιουργία του χρήματος (σημειώσεις, διαφάνειες)

Η δημιουργία του χρήματος: ταξινόμηση των μορφών χρήματος κατά Keynes – εσωτερικό και εξωτερικό χρήμα – η δημιουργία του εσωτερικού (ενδογενούς) χρήματος από τις εμπορικές τράπεζες μέσω πίστης – πολλαπλασιαστής χρήματος – καταστροφή χρήματος – ο ρόλος της κεντρικής τράπεζας στο σύστημα πληρωμών.

Ποσοτική θεωρία του χρήματος: η σχέση ποσότητας χρήματος και επιπέδου τιμών – ο ρόλος της ταχύτητας κυκλοφορίας του χρήματος – η προσφορά χρήματος και ο ρόλος της στις συναλλαγές και την διακράτησή του – η θεώρηση του χρήματος ως περιουσιακό στοιχείο στο πλαίσιο ενός χαρτοφυλακίου.

3. Η ιστορική εξέλιξη του χρήματος (σημειώσεις, διαφάνειες)

Το διεθνές νομισματικό σύστημα τον 20 αιώνα: Η μεγάλη ύφεση του 1929 – Τα αίτια της κρίσης και το σχέδιο του Σικάγο – το σύμφωνο του Bretton Woods – οι αδυναμίες και η κατάρρευση του συστήματος Bretton Woods.

Το ψηφιακό χρήμα κεντρικών τραπεζών: τι είναι το δημόσιο ψηφιακό χρήμα – τρόποι εισαγωγής στην οικονομία -επιπτώσεις της εισαγωγής του στην άσκηση της νομισματικής πολιτικής - το δημόσιο ψηφιακό χρήμα ως παράγοντας χρηματοοικονομικής «αποδιαμεσολάβησης».

4. Ο ρόλος των Χρηματοπιστωτικών αγορών και ιδρυμάτων στην οικονομία (S&G, κεφάλαιο 1, διαφάνειες)

Χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση. Πρωτογενείς και δευτερογενείς αγορές. Αγορές χρήματος και κεφαλαίου. Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα. Ρυθμιστικό πλαίσιο.

Τα αίτια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης 2008-2009 ([Inside Job \(2010 Full Documentary Movie\)](#)).

5. Προσδιοριστικοί παράγοντες των επιτοκίων (S&G, κεφάλαιο 2, διαφάνειες)

Θεωρία δανειακών κεφαλαίων. Προσφορά και ζήτηση δανειακών κεφαλαίων.

Ασφάλιστρα κινδύνου. Καμπύλη αποδόσεων. Θεωρία αμερόληπτων προσδοκιών.

Θεωρία ασφάλιστρου ρευστότητας (term premium). Θεωρία κατακερματισμένων

αγορών. Τεκμαρτά προθεσμιακά επιτόκια (forward rates). Εφαρμογές.

6. Επιτόκια και αποτίμηση αξιογράφων (S&G, κεφάλαιο 3, διαφάνειες)

Αποτίμηση ομολόγων: Απόδοση στη λήξη. Προσφορά και ζήτηση ομολόγων και επιδράσεις στις τιμές και στις αποδόσεις. Ο ρόλος των αγορών ομολόγων από τις κεντρικές τράπεζες (ποσοτική χαλάρωση). Κίνδυνος αθέτησης. Πληθωριστικός κίνδυνος. Επιτοκιακός κίνδυνος.

Αποτίμηση μετοχών: Παρούσα αξία. Κερδοσκοπικές φούσκες. Γενεσιουργός μηχανισμός μερισμάτων και αναμενόμενη απόδοση.

7. Εμπορικές τράπεζες I: Οργάνωση αγοράς (S&G, κεφάλαιο 11, διαφάνειες)

Εμπορικές τράπεζες, ισολογισμός και δομή: Τι είναι μια εμπορική τράπεζα – στοιχεία ενεργητικού εμπορικής τράπεζας – στοιχεία υποχρεώσεων εμπορικής τράπεζας – δραστηριότητες και εξω-ισολογιστικές (off-balance sheet) δραστηριότητες

Μέτρηση επιδόσεων των τραπεζών και ρύθμιση: Δομή τραπεζικής αγοράς – μέτρηση επιδόσεων τραπεζών – ρυθμιστικό πλαίσιο τραπεζών

8. Εμπορικές τράπεζες II: Χρηματοοικονομικές καταστάσεις και ανάλυση (S&G, κεφάλαιο 12, διαφάνειες)

Περιουσιακά στοιχεία: Οι βασικές κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων μιας εμπορικής τράπεζας – κατηγορίες καταθέσεων

Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων: βασικές κατηγορίες χρηματοοικονομικών καταστάσεων εμπορικών τραπεζών – δείκτες για την ανάλυση εμπορικών τραπεζών.

9. Νομισματική πολιτική

(Σημειώσεις, διαφάνειες)

Η νομισματική πολιτική της ΕΚΤ. Μέσα άσκησης της νομισματικής πολιτικής. Μετάδοση νομισματικής πολιτικής στην οικονομία. Συμβατικά και μη συμβατικά μέτρα νομισματικής πολιτικής. Προγράμματα αγοράς τίτλων: πως λειτουργούν, ποιες ήταν οι επιδράσεις τους.

10. Ρυθμιστικές αρχές εμπορικών τραπεζών

(S&G, κεφάλαιο 13, σημειώσεις, διαφάνειες)

11. Ανακεφαλαίωση - Ασκήσεις

Βιβλιογραφία: Saunders and Cornett (S&G): Χρηματοπιστωτικές αγορές και Ιδρύματα, Εκδόσεις Broken Hill.

Μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- Κατανοούν τη φύση και τις λειτουργίες του χρήματος
- Εξηγούν την ιστορία του χρήματος και τις εξελίξεις στο χρηματοπιστωτικό σύστημα
- Αναλύουν τη ζήτηση και την προσφορά χρήματος
- Περιγράφουν τη δομή και τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος
- Εξηγούν τον ρόλο των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών αγορών
- Αξιολογούν τη νομισματική και δημοσιονομική πολιτική
- Αναλύουν τις αιτίες και συνέπειες χρηματοοικονομικών κρίσεων
- Αξιολογούν τον ρόλο του χρήματος και των τραπεζών στην οικονομική ανάπτυξη

Επιπρόσθετη βιβλιογραφία:

- Mishkin, F. S. (2023). The economics of money, banking, and financial markets (13th ed.). Pearson.
- Mankiw, N. Gregory. (2022). Principles of economics (9th ed.). Cengage Learning.
- Krugman, Paul R., and Robin Wells. (2022). Economics (5th ed.). Worth Publishers.

Διδακτικές μέθοδοι:

- Διαλέξεις
- Εργασίες
- παρουσιάσεις
- Ομαδική εργασία

Αξιολόγηση:

- Τελικό τεστ
- Εργασίες
- Συμμετοχή στην τάξη

Προαπαιτούμενα:

- Βασικές γνώσεις οικονομικών

Σημείωση:

- Το περίγραμμα του μαθήματος δύναται να τροποποιηθεί.
- Η βιβλιογραφία ενδέχεται να αναθεωρηθεί.
- Η κατανομή των διαλέξεων σε εβδομάδες δύναται να τροποποιηθεί.